

Карпунь И.Н. Экономическая безопасность и антикризисная деятельность промышленности

При разработке стратегии развития всегда актуальным заданием является обеспечение экономической безопасности национальных производств. Широкий спектр проблем, с которыми связана экономическая безопасность производства, требует их системного и комплексного подхода по таким видам: технологическая, ресурсная, финансовая и социальная безопасность.

Ключевые слова: экономическая безопасность, антикризисная деятельность, банкротство предприятий, стратегическое планирование экономической безопасности, оздоровление финансового положения производства.

Karpun I.N. Economic security and crisis management activities of industry

Developing strategy of development, an always actual task is providing of economic security of national productions. The wide spectrum of problems which economic security of production is related to needs them approach of the systems and complex after such kinds: technological, resource, financial and social safety.

Keywords: economic safety; crisis management activities; bankruptcy of enterprises; strategic planning of economic security; recovery of financial position of production.

УДК 658.4: 339.137.2

*Доц. Я.Д. Качмарик, канд. екон. наук;
магістрант М.П. Гольонко – Львівська КА*

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИТРАТ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто поняття витрат та їх місце в торгівлі. Визначено основні завдання оптимізації витрат і напрями економії складу витрат на прикладі Сарненської райспоживспілки. Встановлено, що зниження рівня витрат є джерелом зростання прибутку, який дає змогу розвивати матеріально-технічну базу підприємств торгівлі та поліпшувати рівень обслуговування споживачів.

Постановка проблеми. Торгівля є однією із найбільш розвинених галузей економічної діяльності. Кількість торговельних підприємств як оптових, так і роздрібних щороку збільшується. А тому основним завданням ефективної діяльності торговельних підприємств залишається оптимізація витрат.

Зниження рівня витрат є джерелом зростання прибутку, який дає можливість розвивати матеріально-технічну базу підприємств торгівлі та поліпшувати рівень обслуговування споживачів.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Вагомий внесок у вивчення питань планування, нормування, аналізу та оптимізації та різних аспектів ефективності використання ресурсів зробили такі відомі економісти, як М.І. Баканов, С.М. Капелюш, А.Д. Шеремет, Б.Г. Шелегеда та ін. За сучасних умов економічний світогляд змінюється і поступово зумовлює переосмислення підходів до розуміння сутності витрат їх планування, аналіз прогнозування та оптимізації висвітлено в роботах О.С. Стоянової, І.Т. Балабанова, А.А. Мазаракі, Н.М. Ушакової, І.О. Бланка та ін.

Мета дослідження полягає у визначенні основних шляхів удосконалення оптимізації витрат торговельного підприємства, виявленні резервів зниження витрат торговельних підприємств, пошуку непродуктивних витрат, що дає змогу підвищити рентабельність підприємства.

Виклад основного матеріалу. Будь-яка діяльність супроводжується витратами, які утворюються у процесі формування та використання ресурсів для досягнення мети підприємства. Останнім часом дедалі більше уваги приділяють економії та оптимізації витрат торговельного підприємства, оскільки в умовах ринку управління витратами ставить за мету досягнення такої величини, що дасть змогу розширити їх можливості у збільшенні обсягів товарообігу та прибутку за високої якості обслуговування покупців.

Отже, витрати торговельного підприємства становлять сукупність затрат живої та уречевленої праці на здійснення процесу реалізації товарів, що виражені в грошовій формі, тобто є за своєю суттю собівартістю послуг торговельного підприємства щодо доведення товарів від виробника до споживача та зміною форм вартості (перетворення товарів на гроші) [1].

Підприємства торгівлі, на відміну від промислових, не можуть вживати заходів щодо мінімізації витрат, не враховуючи при цьому можливе зниження стандарту обслуговування споживачів. І як наслідок, можливе падіння обсягів товарообігу та величини прибутку. На наш погляд, показником, який характеризує найдешевший з можливих варіантів використання наявних ресурсів у разі досягнення максимального обсягу товарообігу за умови досягнення високої якості обслуговування покупців, є оптимальний рівень витрат. Він поєднує в собі як технологічну, так і економічну ефективності використання факторів торгівля [3, с. 564].

У складі витрат торговельного підприємства переважне місце займають витрати обігу. Цей показник певною мірою відображає всі напрями діяльності підприємств із вдосконалення торговельних процесів, зниження рівня витрат з реалізації товарів та ін. [2, с. 211]. У процесі господарської діяльності на суму та рівень витрат торгівлі впливають як залежні (внутрішні), так і незалежні (зовнішні) фактори середовища підприємства.

До факторів внутрішнього середовища функціонування торговельного підприємства належать: обсяг товарообігу підприємства; склад товарообігу; умови товаропостачання торговельного підприємства; стан і ефективність використання основних фондів; стан і ефективність використання трудових ресурсів; структура капіталу підприємства; швидкість обігу товарів. До факторів зовнішнього середовища належать: стан ринків факторів виробництва; кон'юнктура споживчого ринку; стан економіки країни загалом; механізм державного регулювання торговельно-господарської діяльності [4, с. 442].

Розроблено пропозиції щодо оптимізації витрат обігу торговельного підприємства, оскільки в умовах ринку управління витратами ставить за мету досягнення такої їх величини, що дасть змогу розширити його можливості в збільшенні обсягів обігу та прибутку за належної якості обслуговування покупців. Характеристику найважливіших напрямів раціоналізації і економії витрат торговельного підприємства наведено на рис. [2, с. 235].

У складі витрат виділяють: матеріальні витрати; витрати на оплату праці; відрахування на соціальні заходи; амортизація; інші операційні витрати. Розглянемо можливість оптимізації витрат на прикладі Сарненської райспоживспілки Рівненської облспоживспілки. Для цього проаналізуємо показ-

ники витрат підприємства за попередні три роки, що наведено в табл. Проаналізувавши дані, ми можемо спостерігати постійне зростання обсягу матеріальних витрат, витрат на оплату праці та інших операційних витрат. У відрахуваннях на соціальні заходи та амортизації простежено незначні зміни.

Рис. Характеристика найважливіших напрямів оптимізації та економії витрат

Табл. Структура витрат обігу Сарненської райспоживспілки за економічними елементами за 2007-2009 рр., тис. грн

Показник	Рік			Структура, %			Темпи росту суми витрат, %	
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2009 / 2007	2009 / 2008
Матеріальні витрати	18440	16634	20878	60,5	52,3	56,2	113,2	125,5
Витрати на оплату праці	5949	7640	8373	19,5	24,0	22,6	140,7	109,6
Відрахування на соціальні заходи	2123	2707	2587	7,0	8,5	6,9	121,8	95,5
Амортизація	773	789	813	2,5	2,5	2,2	105,2	103,0
Інші операційні витрати	3190	4052	4515	10,5	12,7	12,1	141,5	111,4
Разом	30475	31822	37166	100,0	100,0	100,0	121,9	116,8

Як видно з даних табл., найбільшу частку в структурі операційних витрат становлять матеріальні витрати, хоча у 2008 р. їхня частка помітно зменшилась і становила 52,3 %. Найменшу частку займають витрати на амортизацію. У 2007 р. і 2008 р. вони мають однакову частку – 2,5 %, а у 2009 р. їх питома вага знизилась на 0,3 %. Важливу частку в структурі цих витрат становлять витрати на оплату праці, які у 2007 р., порівняно з 2009 р., зросли на 3,1 %, а у 2008 р., порівняно із 2009 р., вони зменшились на 1,4 %. А це свідчить про те, що товарообіг щороку збільшується, і змінюється мінімальна заробітна плата. Отже, можна сказати, що Сарненська райспоживспілка вивчає всі завдані витрати й оптимізує їх для збільшення прибутковості та діяльності райспоживспілки.

Ми запропонували деякі шляхи для оптимізації матеріальних витрат, які потрібно розглянути з таких аспектів: пошуку надійних контрагентів, які здатні вчасно виконувати всі умови договору постачання; можливості оптимізації асортименту товарів; збільшення обсягів товарообігу, у разі зростання обсягів товарообігу знижуються витрати на одиницю продукції. Значні витрати відносяться на оплату праці. Тому потрібно оптимізувати роботу персоналу підприємства шляхом підвищення продуктивності праці. Для цього пропонуємо кілька підходів для підвищення продуктивності праці:

- зниження трудомісткості внаслідок автоматизації торговельних процесів; вдосконалення організації торгівлі і праці;
- покращення використання робочого часу внаслідок ліквідації можливих його втрат; підвищення рівня дисциплінованості та відповідальності працівників [2, с. 225].

Стосовно інших операційних (поточних) витрат, то тут необхідно підвищити увагу адміністративного персоналу до прийняття управлінських рішень. Тобто необхідно прогнозувати наслідки управлінських рішень і таким чином уникати малоефективних і збиткових рішень.

Також, з метою скорочення витрат, потрібно постійно відстежувати такі пункти: необхідність придбання нового обладнання; наявність зайвого приміщення яке можна здати в оренду; відстеження витрат електроенергії та інших енергоносіїв так, щоб не платити за електрику та опалювання, коли в приміщеннях немає людей [3, с. 574]. Ми запропонували основні шляхами оптимізації витрат торговельного підприємства:

- вдосконалення системи управління витратами;
- забезпечення зростання товарообігу і вдосконалення його структури;
- підвищення ефективності використання основних фондів;
- підвищення продуктивності праці;
- вдосконалення торговельно-технологічного процесу;
- налагодження оперативного контролю за раціональним використанням матеріальних ресурсів.

Реалізація основних напрямів поліпшення господарського механізму економії витрат обігу і всіх вищенаведених резервів має сприяти їх оптимізації в торгівлі, підвищенню її ефективності [4, с. 411].

Висновки. Отже, діяльність будь-якого торговельного підприємства з моменту його створення пов'язана з різними видами витрат, тому саме витрати посідають чи не найголовніше місце у формуванні прибутку підприємства.

Потрібно здійснювати аналіз усіх показників господарської діяльності підприємства з метою отримання можливості визначення резервів скорочення витрат торговельного підприємства. Постійний контроль над витратами підприємства дасть змогу за результатами кількох операційних періодів розробити найефективнішу методику управління поточними витратами для конкретного торговельного підприємства.

Література

1. **Положення** (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати", затверджене наказом МФУ від 31.12.99 р., № 318, зареєстрованим у МЮУ 19.01.2000 р., № 27/4248.
2. **Бланк И.А.** Торговий менеджмент. – 2-ге вид., [перероб. та доп.]. – К. : Вид-во "Ника-Центр", 2004. – 546 с.
3. **Ковальчук І.В.** Економіка підприємства : навч. посібн. / І.В. Ковальчук. – К. : Вид-во "Знання", 2008. – 679 с.
4. **Мазаракі А.А.** Економіка торговельного підприємства / А.А. Мазаракі, Л.О. Лігоненко, Н.М. Ушакова : підручник. – К. : Вид-во "Хрещатик", 1999 р. – 800 с.
5. **Недзянко А.О.** Витрати підприємства в системі економічного механізму управління підприємством / А.О. Недзянко, О.С. Аксьонова // Торгівля і ринок України : темат. зб. наук. праць з проблем торгівлі і громадського харчування. – Донецьк : Вид-во Дон ДУЕТ, 2001. – Т. 2, вип. 12. – С. 125-131.

Качмарык Я.Д., Гольонко М.П. Пути оптимизации расходов торгового предприятия

Рассмотрены понятия расходов и их место в торговле. Определены основные задачи оптимизации расходов и направления экономии состава расходов на примере Сарненского райпотребсоюза. Установлено, что снижение уровня расходов является источником роста прибыли, которая дает возможность развивать материально-техническую базу предприятий торговли и улучшать уровень обслуживания потребителей.

Kachmaryk Ya.D., Golionko M.P. Ways of optimization of charges of point-of-sale enterprise

In the article the concepts of charges and their place are considered in trade. Certainly basic tasks optimization of charges and directions of economy of composition of charges on the example of Sarny Region Consummate Union. Described that a decline of level of charges is the source of growth of income which enables to develop the material and technical base of trade enterprises and improve the level of maintenance of users.

УДК 336.748.12

*Доц. Л.Г. Квасній, канд. екон. наук – Дрогобицький ДПУ
ім. Івана Франка; ст. викл. О.Я. Щербан;
ст. викл. Л.Є. Узрин – НУ "Львівська політехніка"*

АНАЛІЗ ІНФЛЯЦІЙНИХ ОЧІКУВАНЬ В ЕКОНОМІЦІ

Розглянуто теоретичні засади і методологічні принципи, що лежать в основі світового досвіду зменшення інфляції. Доведено, що інфляційні очікування повинні бути дослідженими, щоб забезпечити підтримку національної економіки. Встановлено, що інфляційні очікування підтримують інфляцію. Дефіцитне зростання ринкової ціни в сукупності з песимізмом раціональних очікувань населення та бізнесу, невизначеністю кон'юнктури провокує зростання попиту в кількісному вимірі (чим дорожчий товар, тим більший попит).

Мета дослідження: 1) проаналізувати на основі статистичної та фактичної інформації реальну економічну ситуацію інфляційних очікувань в Україні; 2) сформулювати аргументовані пропозиції щодо регулювання інфляції.